

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-119-05

Druk nr 308
Warszawa, 6 lutego 2006 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni Minister Spraw Zagranicznych oraz Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

(-) Kazimierz Marcinkiewicz

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 9 czerwca 2005 r. została podpisana w Sofii Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym, w następującym brzmieniu:

Po zaznajomieniu się z powyższą Umową, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym, podpisanej w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Prawo do zabezpieczenia społecznego należy do podstawowych praw człowieka. Wynika ono z licznych dokumentów międzynarodowych, a w szczególności z:

- art. 22 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 r.,
- art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych,
- art. 12 ust. 4 Europejskiej Karty Społecznej.

Polska ratyfikowała wyżej wymienione dokumenty, co oznacza, że przyjęła zobowiązania z nich wynikające, w następstwie czego ustawodawstwo i praktyka krajowa powinny pozostawać w zgodności z tymi zobowiązaniami. Regulacje prawne dotyczące stosunków z zakresu zabezpieczenia społecznego między Polską a Bułgarią nie spełniają wszystkich standardów międzynarodowych wynikających z wyżej powołanych aktów prawnych, a także standardów wynikających z uregulowań obowiązujących w Unii Europejskiej.

Bułgaria jest państwem kandydującym do wejścia do Unii Europejskiej. Przyszłe członkostwo Bułgarii w Unii Europejskiej spowoduje obowiązkowe stosowanie przez władze i instytucje tego państwa zasad dotyczących zabezpieczenia społecznego, określonych w ustawodawstwie wspólnotowym, tj. rozporządzeniu EWG nr 1408/71 oraz Rozporządzeniu Wykonawczym nr 574/72 – stosowanych już przez Polskę. Dlatego celowe wydaje się przygotowanie do współpracy z Bułgarią w dziedzinie zabezpieczenia społecznego na zasadach obowiązujących w Unii Europejskiej tak, aby po jej wejściu do Unii nie było problemów ze współpracą w omawianej dziedzinie.

Biorąc pod uwagę, że rozporządzenia wspólnotowe wywołują bezpośrednie skutki prawne, bez potrzeby transpozycji ze strony ustawodawcy krajowego, i mają moc obowiązującą bezpośrednio dla obywateli, którzy mogą się powoływać na nie przed sądem krajowym – jak wynika z dotychczasowych doświadczeń z państwami członkowskimi Unii Europejskiej - korzystna jest wcześniejsza koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego w ramach umów dwustronnych. Koordynacja ta daje szansę nie tylko wybrania optymalnych rozwiązań, ale także tworzy techniczne i organizacyjne warunki przyszłego bezkolizyjnego stosowania wyżej wymienionych rozporządzeń w stosunkach z państwem, które prawdopodobnie również zostanie członkiem Unii Europejskiej. Dlatego też podjęcie decyzji o ratyfikacji tej Umowy wydaje się być zasadne.

2. Dotychczasowy a projektowany stan prawny

Obecnie stosunki w zakresie ubezpieczeń społecznych między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii reguluje :

- Umowa z dnia 12 lipca 1961 r. o współpracy w dziedzinie polityki społecznej (Dz. U. z 1962 r. Nr 28, poz. 132),
- Protokół dodatkowy z dnia 25 listopada 1961 r. do Umowy z dnia 12 lipca 1961 r. o współpracy w dziedzinie polityki społecznej,
- Porozumienie z dnia 29 sierpnia 1962 r. w sprawie wykonania Umowy o współpracy w dziedzinie polityki społecznej (Dz.Urz. KPiP. z 1962 r. Nr 6, poz. 16).

Umowa z dnia 12 lipca 1961 r. została wynegocjowana w zupełnie innej niż dzisiejsza rzeczywistości i wobec upływu kilkadziesiąt lat od jej podpisania zawiera szereg przestarzałych regulacji. Biorąc pod uwagę regulacje zawarte w polsko-bułgarskiej Umowie, niewątpliwie należy stwierdzić, że jej zapisy nie odpowiadają standardom unijnym, a przede wszystkim nie sprzyjają prawidłowemu zabezpieczeniu interesów świadczeniobiorców. Szczególnie dotkliwe dla świadczeniobiorców są dwie sprawy:

1) sposób ustalania wysokości świadczeń emerytalnych

Zgodnie z postanowieniami Umowy osobom, które były ubezpieczone w Polsce i w Bułgarii obligatoryjnie zlicza się okresy ubezpieczenia w obydwu państwach i ustala świadczenia w wysokościach częściowych wynikających z proporcji okresów ubezpieczenia w danym państwie do łącznych okresów ubezpieczenia przebytych w obu państwach. Oznacza to, że kwota świadczenia składa się z dwóch „części” – polskiej i bułgarskiej. Obligatoryjne zliczanie okresów ubezpieczenia obowiązuje również w odniesieniu do osób, które w myśl wewnętrznego ustawodawstwa jednej ze Stron Umowy spełniają wszystkie warunki wymagane do uzyskania prawa do emerytury. W wyniku takiej regulacji osoby te nie mogą uzyskać prawa do „pełnego” świadczenia z jednego państwa i „części” z drugiego, lecz otrzymują dwie części. Rozwiązanie takie nie jest korzystne dla świadczeniobiorców, bowiem suma dwóch „części” daje niższą wysokość świadczenia od wysokości, którą osoby te otrzymałyby bez zastosowania postanowień Umowy.

Regulacja ta budzi zrozumiałe niezadowolenie świadczeniobiorców posiadających okresy zatrudnienia uzasadniające przyznanie prawa do pełnego świadczenia w myśl wewnętrznego ustawodawstwa jednej ze Stron.

2) sposób wypłaty świadczeń

Świadczenia bułgarskie są wypłacane osobom zamieszkałym w Polsce w dolarach amerykańskich, natomiast polskie emerytury i renty mimo, że również są przekazywane do Bułgarii w dolarach amerykańskich, to wypłacane są przez bułgarską instytucję w lewach – po przeliczeniu otrzymanych dolarów na lewa. Wobec wysokiej inflacji w Bułgarii, taki sposób wypłaty świadczeń po Stronie bułgarskiej nie jest korzystny dla świadczeniobiorców tam zamieszkałych.

Niezależnie od powyższych problemów Umowa polsko-bułgarska nie zawiera szeregu regulacji, które obecnie są powszechnie zawierane w dwustronnych umowach z zakresu zabezpieczenia społecznego. Brak jest między innymi regulacji dotyczących:

- zasiłków dla bezrobotnych,
- ochrony danych osobowych,
- możliwości wyboru przez przedstawicieli misji dyplomatycznych ustawodawstwa, któremu będą podlegać w zakresie ubezpieczenia społecznego,
- określenia terminu, na jaki pracownik może być delegowany do pracy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że wejście w życie nowej polsko-bułgarskiej Umowy o zabezpieczeniu społecznym, opartej na zasadach obowiązujących w Unii Europejskiej, pozwoliłoby na prawidłowe uregulowanie powyższych kwestii i wyeliminowanie aktualnie występujących problemów.

Przedstawiona Umowa ma na celu zapewnienie możliwej na dzień dzisiejszy dla obu Umawiających się Stron koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Założeniem obu Umawiających się Stron było wynegocjowanie Umowy odpowiadającej standardom międzynarodowym w dziedzinie zabezpieczenia społecznego. Dlatego też Umowa została oparta na czterech podstawowych zasadach:

- zasadzie równego traktowania
Jest to fundamentalna zasada koordynacji, sformułowana w prawie unijnym. Umowa przewiduje, że przy stosowaniu przepisów prawnych jednej Umawiającej się Strony obywatele drugiej Umawiającej się Strony są traktowani na równi z jej obywatelami (art. 4).
- zasadzie swobodnego eksportu świadczeń
Zgodnie z Umową świadczenia pieniężne z tytułu inwalidztwa, starości, śmierci żywiciela rodziny, wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz zasiłki pogrzebowe, do których prawo zostało nabyte na podstawie ustawodawstwa jednej z Umawiających się Stron, nie mogą doznać żadnego uszczerbku z tego powodu, że osoba uprawniona do tych świadczeń mieszka na terytorium drugiej Umawiającej się Strony (art. 5). Będzie obowiązywał swobodny, wzajemny transfer świadczeń do miejsca

zamieszkania uprawnionego (w Polsce lub Bułgarii), a fakt zamieszkiwania w drugim państwie nie będzie miał żadnego wpływu na prawo do świadczeń i ich wysokość.

– zasadzie jedności stosowanego ustawodawstwa

Umowa wprowadza zasadę, zgodnie z którą osoby objęte jej zakresem podmiotowym podlegają wyłącznie ustawodawstwu jednego państwa. Umowa wskazuje, któremu ustawodawstwu dana osoba podlega (ustawodawstwo, którego państwa jest właściwe - art. 6 i 7).

– zasadzie sumowania okresów ubezpieczenia

Umowa przewiduje sumowanie okresów ubezpieczenia, wymaganych do nabycia lub zachowania prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a także do obliczania wysokości tych świadczeń (art. 8).

Zakres podmiotowy nowej Umowy obejmuje osoby, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron, jak również członków ich rodzin. Natomiast zakres przedmiotowy obejmuje ustawodawstwo dotyczące: obowiązku ubezpieczenia społecznego, świadczeń emerytalnych i rentowych, świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, świadczeń rzeczowych (zdrowotnych), zasiłków dla bezrobotnych, zasiłków rodzinnych, zasiłków pogrzebowych. Umowa nie będzie miała zastosowania do świadczeń na rzecz ofiar wojny lub jej skutków.

Umowa reguluje zagadnienia merytoryczne w następujący sposób:

a) świadczenia rzeczowe z tytułu choroby i macierzyństwa (art. 10-11 i art. 17 ust. 2)

W celu ograniczenia kosztów świadczeń rzeczowych, jakie obciążałyby Stronę polską po wprowadzeniu wzajemnych rozliczeń, Umowa ogranicza zakres podmiotowy osób uprawnionych do świadczeń rzeczowych na jej podstawie. Umowa przewiduje, że prawo do świadczeń rzeczowych w pełnym zakresie będzie przysługiwało wyłącznie emerytom i rencistom oraz członkom ich rodzin, a także pracownikom delegowanym, którzy ulegli

wypadkowi lub zapadli na chorobę zawodową. Natomiast w ograniczonym zakresie, tj. świadczenia rzeczowe natychmiast konieczne do ratowania zdrowia lub życia, będą przysługiwały pracownikom delegowanym i członkom ich rodzin.

b) świadczenia emerytalno-rentowe (art. 13-16)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że prawo do świadczeń emerytalno-rentowych osób zamieszkałych w Polsce lub w Bułgarii i posiadających okresy ubezpieczenia w drugim państwie będą ustalane, z uwzględnieniem łączonych okresów ubezpieczenia w obydwu państwach, przy czym koszty tak ustalanych świadczeń będą obciążały instytucje ubezpieczeniowe Polski i Bułgarii proporcjonalnie do okresów ubezpieczenia przebytych w każdym z państw. Wysokość tych świadczeń będzie ustalana według następujących zasad:

- w przypadkach gdy okres ubezpieczenia przebyty tylko po jednej stronie daje prawo do emerytury lub renty w myśl przepisów tej Strony, wówczas ubezpieczony otrzyma od tej Strony emeryturę lub rentę wyliczoną na podstawie tych okresów ubezpieczenia, a druga Strona wypłaci część za swoje okresy ubezpieczenia. Wysokość tej części będzie odpowiadała proporcji okresów ubezpieczenia przebytych po tej Stronie do sumy okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach,
- w przypadkach gdy okres ubezpieczenia przebyty w Polsce nie daje prawa do polskiej emerytury lub renty oraz okresy ubezpieczenia przebyte w Bułgarii nie dają prawa do bułgarskiej emerytury lub renty, każde z państw ustali prawo do świadczenia na podstawie sumy okresów ubezpieczenia przebytych w obydwu państwach i wypłaci część emerytury lub renty odpowiadającą proporcji własnych okresów ubezpieczenia do ich sumy w obydwu państwach.

Powyższe oznacza, że Umowa wprowadza zmodyfikowaną zasadę „pro rata temporis”, czyli że ustalanie częściowych świadczeń będzie obligatoryjne tylko w przypadkach gdy jest to dla zainteresowanego korzystniejsze lub gdy w żadnym z państw nie ma on prawa do emerytury lub renty w pełnej

wysokości. Umowa przewiduje także możliwość przeliczenia świadczeń przyznanych na podstawie Umowy z dnia 12 lipca 1961 r., o ile jest to korzystniejsze dla zainteresowanego (art. 34 ust. 3).

c) świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (art. 17-20)

W tym zakresie Umowa przewiduje, że prawo do świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych będzie ustalane według zasad wynikających z ubezpieczenia, któremu podlegał pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek w chwili wypadku lub wykonywania pracy niosącej ryzyko choroby zawodowej. Jeżeli osoba pobierająca świadczenia z tytułu choroby zawodowej będzie wykonywać na terytorium drugiego państwa pracę mogącą spowodować zaostrzenie się choroby zawodowej i choroba ta faktycznie ulegnie zaostrzeniu, instytucja drugiego państwa przyzna świadczenie uzupełniające.

d) zasiłki rodzinne i pogrzebowe (art. 21 i 22)

Zarówno zasiłki rodzinne, jak i pogrzebowe będą przyznawane i wypłacane przez właściwą instytucję zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Jednakże, jeżeli prawo do zasiłków rodzinnych będzie przysługiwało zgodnie z ustawodawstwem obu Umawiających się Stron, wówczas właściwą do wypłaty zasiłków będzie instytucja miejsca zamieszkania osoby, na którą przysługuje zasiłek.

e) zasiłki z tytułu bezrobocia (art. 23)

W celu nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych będą uwzględniane okresy ubezpieczenia (w niezbędnym zakresie) przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, jednakże pod warunkiem, że osoba zainteresowana bezpośrednio przed utratą pracy przebyła okresy ubezpieczenia zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony, u której ubiega się o prawo do zasiłku. W przypadku gdy okresy ubezpieczenia przebyte na terytorium jednej z Umawiających się Stron zostaną uwzględnione do ustalenia prawa do zasiłku zgodnie

z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, wówczas okres wypłaty zasiłku zostanie skrócony o okres, za który bezrobotny otrzymał zasiłek zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony.

Umowa zostanie zawarta na czas nieokreślony. W przypadku jej wypowiedzenia będzie miała zastosowanie do uprawnień nabytych w okresie jej obowiązywania.

3. Skutki wejścia w życie Umowy

Z dniem wejścia w życie postanowień nowej Umowy zostaną uchylone dotychczas obowiązujące w stosunkach między Polską a Bułgarią regulacje z zakresu ubezpieczeń społecznych. Wejście w życie regulacji zaproponowanych w nowej Umowie wyeliminuje archaiczne rozwiązania funkcjonujące w Umowie z dnia 12 lipca 1961 r. i wyeliminuje problemy występujące na tle jej realizacji. Zawarte w Umowie propozycje uregulowań będą zdecydowanie bardziej korzystne dla świadczeniobiorców, szczególnie w zakresie nabywania prawa do świadczeń emerytalnych i rentowych. Umowa zapewni funkcjonowanie zasady, w myśl której dwustronna umowa w zakresie zabezpieczenia społecznego powinna stwarzać osobom zainteresowanym korzystniejszą sytuację w zakresie uprawnień do świadczeń i ich wysokości w porównaniu do sytuacji, jaką daje im ustawodawstwo wewnętrzne. Dzięki wprowadzeniu zmodyfikowanej zasady „pro rata temporis” nie będzie obowiązkowe stosowanie postanowień Umowy dotyczących zliczania (sumowania) okresów ubezpieczenia przebytych na terytorium obu Umawiających się Stron.

Wejście w życie Umowy wiąże się oczywiście z określonymi skutkami finansowymi. Wydatki ponoszone obecnie przez Polskę z tytułu realizacji postanowień Umowy z dnia 12 lipca 1961 r. mogą nieznacznie wzrosnąć w związku z zastosowaniem zasady „pro rata temporis”. Jednak biorąc pod uwagę liczbę świadczeń przyznanych przez polskie organy rentowe, tj. 195, nie należy się spodziewać dużego wzrostu wydatków z tego tytułu. Szacuje się, że w stosunku do ponoszonych już kosztów stosowania obecnej Umowy z dnia

12 lipca 1961 r. wzrost tych kosztów w związku z wdrożeniem w życie regulacji nowej Umowy będzie kształtował się po Stronie polskiej na poziomie:

- 165,00 tys. zł. rocznie – w zakresie świadczeń emerytalnych i rentowych,
- 10,00 tys. zł. rocznie – w zakresie świadczeń rzeczowych dla emerytów, rencistów oraz członków ich rodzin.

Koszt tych świadczeń i ich transferu powinien znaleźć pokrycie w środkach Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (świadczeń emerytalnych i rentowych) oraz w środkach budżetu państwa (świadczeń rzeczowych).

Powyższe szacunki nie uwzględniają kosztów świadczeń rzeczowych (zdrowotnych) na rzecz pracowników delegowanych oraz członków ich rodzin, bowiem nie jest znana liczba pracowników delegowanych do pracy z Polski do Bułgarii. Jednak biorąc pod uwagę, że w Polsce pracowników delegowanych z Bułgarii jest tylko trzech można przypuszczać, że również w drugą stronę przepływ pracowników delegowanych jest niewielki. Przy takim założeniu koszt świadczeń rzeczowych dla tych pracowników kształtowałby się na poziomie znikomym, mieszczącym się w granicach błędu statystycznego.

Biorąc pod uwagę procedurę wynikającą z ustawy z dnia 14 kwietnia 2000 r. o umowach międzynarodowych związaną z negocjowaniem umowy, jej podpisaniem i ratyfikacją oraz treść art. 36 ust. 3 Umowy, jest mało prawdopodobne, aby mogła ona wejść w życie w 2005 r. Dlatego też wydatki związane z wejściem w życie Umowy nie zostały przewidziane w budżecie państwa na rok 2005. Przewiduje się, że wejście w życie Umowy nastąpi w 2006 r. i wydatki z tym związane będą uwzględnione w budżecie państwa na rok 2006 we właściwych częściach budżetowych.

4. Tryb związania Rzeczypospolitej Polskiej Umową

Biorąc pod uwagę zapis art. 89 ust. 1 pkt 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz zakres przedmiotowy polsko-bułgarskiej umowy o zabezpieczeniu społecznym, podlega ona ratyfikacji za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie.

Podmioty prawa krajowego, których dotyczy Umowa

Postanowienia Umowy będą miały zastosowanie do pracowników i osób pracujących na własny rachunek, podlegających ubezpieczeniu społecznemu na terytorium każdej z Umawiających się Stron, jak również do członków ich rodzin i innych osób uprawnionych, pozostałych po śmierci żywiciela.

Umowa będzie miała szczególne znaczenie dla osób fizycznych w zakresie uzyskiwania prawa do świadczeń: zdrowotnych, pieniężnych z tytułu choroby i macierzyństwa, z tytułu niezdolności do pracy, starości, śmierci żywiciela rodziny, bezrobocia, wypadków przy pracy i chorób zawodowych, zasiłków rodzinnych, zasiłków pogrzebowych.

Umowa nie dotyczy bezpośrednio osób prawnych, ale rozwiązania prawne w niej zastosowane mają przełożenie na poprawę sytuacji polskich osób prawnych prowadzących działalność na terytorium Republiki Bułgarii, szczególnie poprzez eliminację podwójnego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Dzięki temu postanowienia Umowy będą sprzyjały współpracy gospodarczej, jak też ułatwią swobodny przepływ ludności.

Sposób, w jaki Umowa dotyczy spraw uregulowanych w prawie wewnętrznym

Postanowienia Umowy odnoszą się do spraw uregulowanych w następujących ustawach:

- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2004 r. Nr 159, poz. 1667, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.),

- ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 267),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135),
- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. Nr 199, poz. 1673, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. Nr 199, poz. 1674, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001, z późn. zm.).

Środki prawne, jakie powinny zostać przyjęte w celu wykonania Umowy

Wejście w życie Umowy nie pociągnie za sobą konieczności dokonywania zmian w polskim ustawodawstwie wewnętrznym. Wymogiem niezbędnym będzie jedynie zawarcie przez obie Umawiające się Strony Porozumienia Administracyjnego (wykonawczego) w sprawie stosowania Umowy.

U M O W A
MIĘDZY
RZECZĄPOSPOLITĄ POLSKĄ
A
REPUBLIKĄ BUŁGARII
O ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNYM

RZECZPOSPOLITA POLSKA

i

REPUBLIKA BUŁGARII,

zwane dalej „Umawiającymi się Stronami”,

kierując się wolą uregulowania wzajemnych stosunków w dziedzinie zabezpieczenia społecznego uzgodniły, co następuje:

TYTUŁ I POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1 Definicje

(1) W niniejszej Umowie poniższe pojęcia oznaczają:

0. „ustawodawstwo”: ustawy, przepisy wykonawcze i inne przepisy prawne dotyczące zabezpieczenia społecznego, o których mowa w artykule 2 niniejszej Umowy;
0. „właściwa władza”:
  - 1.0. w Republice Bułgarii - ministra lub ministrów właściwych do spraw zabezpieczenia społecznego;
  - 2.0. w Rzeczypospolitej Polskiej - ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego i ministra właściwego do spraw zdrowia;
2. „właściwa instytucja”: instytucję upoważnioną do stosowania ustawodawstwa;
3. „instytucja łącznikowa”: instytucję zapewniającą koordynację i informację między instytucjami obu Umawiających się Stron, uczestniczącą w stosowaniu niniejszej Umowy, jak również w informowaniu zainteresowanych odnośnie praw i obowiązków z niej wynikających;
4. „miejsce zamieszkania”: miejsce stałego pobytu;
5. „miejsce pobytu”: miejsce czasowego pobytu;
6. „świadczenia rzeczowe”: świadczenia zdrowotne lub pomoc medyczna zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony;
7. „świadczenia pieniężne”: świadczenia pieniężne przewidziane przez ustawodawstwo Umawiającej się Strony, w tym wszelkie dodatki i podwyżki dotyczące tych świadczeń,
8. „okres ubezpieczenia”: okresy składkowe, okresy zatrudnienia lub pracy na własny rachunek oraz okresy z nimi zrównane, zgodnie z ustawodawstwem Umawiającej się Strony;
9. „ubezpieczony”: osobę, która jest lub była ubezpieczona zgodnie z ustawodawstwem;
10. „członek rodziny”: osobę tak określaną przez ustawodawstwo, zgodnie z którym udzielane są świadczenia lub w przypadkach, o których mowa w artykule 10 przez ustawodawstwo Umawiającej się Strony, na której terytorium dana osoba ma miejsce zamieszkania.

(2) Inne pojęcia użyte w niniejszej Umowie mają znaczenie jakie im nadało ustawodawstwo każdej z Umawiających się Stron.

Artykuł 2 Zakres przedmiotowy

(1) Niniejszą Umowę stosuje się:

1. w Republice Bułgarii do: przepisów prawnych dotyczących:
  - 1.0. natychmiastowej pomocy medycznej i pomocy medycznej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego;
  - 2.0. świadczeń pieniężnych z tytułu czasowej niezdolności do pracy oraz macierzyństwa;
  - 3.0. emerytur za staż ubezpieczeniowy i z tytułu wieku oraz rent inwalidzkich z tytułu choroby o charakterze ogólnym;
  - 4.0. rent inwalidzkich z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej;
  - 5.0. rent rodzinnych;

- 6.0. świadczeń pieniężnych z tytułu bezrobocia;
- 7.0. zasiłków rodzinnych;
- 8.0. zasiłków pogrzebowych.

2. w Rzeczypospolitej Polskiej do: przepisów prawnych dotyczących:

- 1.0. świadczeń rzeczowych;
- 2.0. świadczeń pieniężnych z tytułu choroby i macierzyństwa;
- 3.0. emerytur, rent z tytułu niezdolności do pracy oraz rent rodzinnych;
- 4.0. świadczeń z tytułu wypadku przy pracy i choroby zawodowej;
- 5.0. zasiłków z tytułu bezrobocia;
- 6.0. zasiłków rodzinnych;
- 7.0. zasiłków pogrzebowych,

z wyłączeniem świadczeń z tytułu zaopatrzenia emerytalnego: funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Biura Ochrony Rządu, żołnierzy zawodowych oraz uposażenia sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku.

(2) Niniejszą Umowę stosuje się również do ustawodawstwa, które zmienia, uzupełnia lub kodyfikuje ustawodawstwo wymienione w ustępie 1.

(3) Niniejsza Umowa nie ma zastosowania do systemu świadczeń na rzecz ofiar wojny lub jej skutków.

Artykuł 3 Zakres podmiotowy

Niniejszą Umowę stosuje się do:

0. osób, które podlegają lub podlegały ustawodawstwu jednej lub obu Umawiających się Stron,
0. członków rodziny lub innych osób, w takim zakresie w jakim ich prawa pochodzą od praw osób, o których mowa w punkcie 1.

Artykuł 4 Równe traktowanie

Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, przy stosowaniu ustawodawstwa jednej Umawiającej się Strony obywatele drugiej Umawiającej się strony traktowani są na równi z obywatelami pierwszej Umawiającej się Strony.

Artykuł 5 Transfer świadczeń pieniężnych

(1) Jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, świadczenia pieniężne nabyte zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, nie mogą być zmniejszane, zmieniane, zawieszane ani wstrzymywane z tego powodu, że osoba uprawniona ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

(2) Ustępu 1 nie stosuje się:

0. w Republice Bułgarii do: świadczeń pieniężnych z tytułu bezrobocia, zasiłków rodzinnych i emerytur niezwiązanych z zatrudnieniem,
0. w Rzeczypospolitej Polskiej do: zasiłków z tytułu bezrobocia, zasiłków rodzinnych, renty socjalnych oraz świadczeń przyznawanych w szczególnym trybie lub w drodze wyjątku.

TYTUŁ II USTAWODAWSTWO WŁAŚCIWE

Artykuł 6 Zasada ogólna

Osoby, do których stosuje się niniejszą Umowę, podlegają ustawodawstwu dotyczącemu zabezpieczenia społecznego Umawiającej się Strony, na której terytorium pracują, z uwzględnieniem postanowień artykułu 7.

Artykuł 7 Zasady szczególne

- (1) W odniesieniu do zasady określonej w artykule 6, ustanawia się następujące zasady szczególne:
  1. Pracownik zatrudniony w przedsiębiorstwie, którego siedziba znajduje się na terytorium jednej Umawiającej się Strony, delegowany przez to przedsiębiorstwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w celu wykonywania pracy o charakterze przejściowym, podlega ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony przez okres delegowania, nie dłużej jednak niż 24 miesiące, jeżeli nie został on delegowany w miejsce innej osoby, której okres delegowania upłynął.
  2. Osoba pracująca na własny rachunek, wykonująca zwykle swą działalność na terytorium jednej Umawiającej się Strony, która przenosi czasowo tę działalność na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlega ustawodawstwu pierwszej Umawiającej się Strony przez okres wykonywania tej działalności nie dłużej jednak niż 12 miesięcy.
  3. Pracownik wykonujący pracę równocześnie na terytoriach obu Umawiających się Stron podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania.
  4. Osoba pracująca na własny rachunek równocześnie na terytoriach obu Umawiających się Stron podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania.
  5. Osoba pracująca na własny rachunek na terytorium jednej Umawiającej się Strony, która równocześnie jest pracownikiem na terytorium drugiej Umawiającej się Strony podlega ustawodawstwu tej drugiej Umawiającej się Strony.
  6. pracownik wchodzący w skład podróżującego personelu przedsiębiorstwa dokonującego na własny lub na cudzy rachunek międzynarodowych przewozów osób lub towarów kolejną, drogą lądową, powietrzną lub rzeczną, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma siedzibę przedsiębiorstwo;

7. Pracownik wykonujący pracę na pokładzie statku podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, pod której banderą statek pływa. Jeżeli jednak ten pracownik jest wynagradzany za tę pracę przez przedsiębiorstwo lub osobę mającą siedzibę na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlega ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, jeżeli zamieszkuje na jej terytorium.
8. Członkowie personelu misji dyplomatycznych oraz urzędów konsularnych podlegają postanowieniom Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach dyplomatycznych z dnia 18 kwietnia 1961 roku oraz Konwencji Wiedeńskiej o stosunkach konsularnych z dnia 24 kwietnia 1963 roku.
9. Członkowie personelu administracyjnego, technicznego oraz pomocniczego misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych każdej z Umawiających się Stron mogą w ciągu trzech miesięcy począwszy od wejścia w życie niniejszej Umowy lub w ciągu trzech miesięcy od dnia rozpoczęcia pracy na terytorium Umawiającej się Strony, gdzie wykonują swoją pracę, dokonać wyboru między stosowaniem ustawodawstwa jednej lub drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli są obywatelami Umawiającej się Strony, do której należy misja dyplomatyczna lub urząd konsularny.
10. Osoby zatrudnione jako prywatna służba domowa członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych mają prawo wyboru, o którym mowa w punkcie 9, jeżeli są obywatelami Umawiającej się Strony, do której należy misja dyplomatyczna lub urząd konsularny.
11. Urzędnicy państwowi jednej Umawiającej się Strony, oprócz wymienionych w punkcie 9, którzy są delegowani na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, podlegają ustawodawstwu tej Umawiającej się Strony, do której należy administracja, w której są zatrudnieni.
12. Osoby delegowane przez jedną z Umawiających się Stron na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w ramach misji współpracy podlegają ustawodawstwu Strony delegującej, chyba że porozumienia o współpracy stanowią inaczej.
- (2) Właściwe władze Umawiających się Stron lub instytucje przez nie wyznaczone mogą, za obopólną zgodą, ustanowić inne wyjątki lub zmienić te, które zostały przewidziane w ustępie 1.

TYTUŁ III ŚWIADCZENIA RZECZOWE I PIENIĘŻNE

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

Artykuł 8 Sumowanie okresów ubezpieczenia

- (1) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie, zachowanie lub przywrócenie prawa do świadczeń rzeczowych lub pieniężnych, w tym emerytur i rent, od przebycia okresów ubezpieczenia, to właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony uwzględnia, w niezbędnym zakresie, okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, tak jakby były okresami ubezpieczenia przebytymi zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem, jeżeli okresy te się nie pokrywają.

- (2) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony uzależnia nabycie prawa do emerytury lub renty od przebycia okresów ubezpieczenia w zawodzie objętym ubezpieczeniem w systemie specjalnym lub od wykonywania określonego zatrudnienia, to okresy ubezpieczenia przebyte w tym zawodzie lub w tym zatrudnieniu zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony są sumowane przy przyznawaniu tej emerytury lub renty.

Artykuł 9

Zmniejszanie, wstrzymanie lub zawieszenie świadczeń pieniężnych

Ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony dotyczące zmniejszania, wstrzymania lub zawieszania świadczeń pieniężnych w przypadku emerytów lub rencistów zatrudnionych lub osiągających określony poziom dochodów, jest wobec nich stosowane, nawet gdy są zatrudnieni albo osiągnęli określony poziom dochodów na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział 2

Świadczenia rzeczowe

Artykuł 10

Prawo do świadczeń rzeczowych

- (1) Jeżeli pracownik spełnia warunki do otrzymania świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony i został czasowo delegowany przez przedsiębiorstwo na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, w celu wykonywania tam pracy, zarówno on jak i towarzyszący mu członkowie rodziny mają prawo do otrzymania świadczeń rzeczowych natychmiast koniecznych dla ratowania zdrowia lub życia, udzielanych przez instytucję miejsca pobytu, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.
- (2) Ustęp 1 stosuje się odpowiednio do osoby pracującej na własny rachunek, o której mowa w artykule 7 ustęp 1 punkt 2 niniejszej Umowy.
- (3) Przy stosowaniu ustępu 1, przyznanie protez, sprzętu lub innych świadczeń rzeczowych o znacznej wartości zależy od zgody właściwej instytucji, chyba że przyznanie tego świadczenia rzeczowego nie może być odsunięte w czasie bez poważnego zagrożenia życia lub zdrowia osoby zainteresowanej.
- (4) Lista i wartość świadczeń, o których mowa w ustępie 3 są ustalane przez właściwe władze w porozumieniach administracyjnych, o których mowa w artykule 24 ustęp 1 niniejszej Umowy.
- (5) Jeżeli pracownik spełnia warunki do otrzymania świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, to członkowie rodziny mający miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, którzy nie mają prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję ich miejsca zamieszkania zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.

- (6) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z ustawodawstwami obu Umawiających się Stron ma prawo do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania, osoba ta i zamieszkali z nią członkowie rodziny mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję miejsca zamieszkania i na jej koszt, tak jakby osoba ta była uprawniona do emerytury lub renty wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (7) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, która ma miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony nie posiada prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, to osoba ta ma prawo do świadczeń rzeczowych przyznawanych przez instytucję miejsca zamieszkania zgodnie ze stosowanym przez tę instytucję ustawodawstwem, na koszt właściwej instytucji. Zasadę tę stosuje się odpowiednio do członków rodziny osoby otrzymującej emeryturę lub rentę mających, tak jak i ona, miejsce zamieszkania na terytorium tej Umawiającej się Strony.
- (8) Jeżeli osoba otrzymująca emeryturę lub rentę zgodnie z jednej ustawodawstwem Umawiającej się Strony, ma miejsce zamieszkania na terytorium tej Umawiającej się Strony i posiada prawo do świadczeń rzeczowych, to członkowie rodziny, którzy mają miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony i nie mają prawa do świadczeń rzeczowych zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, mają prawo do świadczeń rzeczowych udzielanych przez instytucję ich miejsca zamieszkania, zgodnie z ustawodawstwem stosowanym przez tę instytucję, na koszt właściwej instytucji.
- (9) Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony przewiduje obowiązek opłacania składek od emerytury lub renty na pokrycie kosztów świadczeń rzeczowych, to na podstawie tego ustawodawstwa instytucja uprawniona do pobierania składek potrąca je z wypłacanej emerytury lub renty, jeżeli na podstawie ustępu 7 koszty świadczeń rzeczowych ponosi instytucja tej Umawiającej się Strony.
- (10) Właściwe władze Umawiających się Stron mogą, za obopólną zgodą, na nowe kategorie osób rozszerzyć uprawnienia do świadczeń rzeczowych.

Artykuł 11 Zwrot kosztów

Koszty świadczeń rzeczowych udzielonych przez instytucję jednej Umawiającej się Strony, na rzecz instytucji właściwej drugiej Umawiającej się Strony przy stosowaniu postanowień niniejszego rozdziału, są zwracane w sposób określony w porozumieniach administracyjnych, o których mowa w artykule 24 ustęp 1 niniejszej Umowy.

Rozdział 3 Świadczenia pieniężne z tytułu choroby i macierzyństwa

Artykuł 12 Wypłata świadczeń pieniężnych

Świadczenia pieniężne z tytułu choroby i macierzyństwa są wypłacane bezpośrednio przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlega ubezpieczony w chwili nabycia prawa do tych świadczeń.

Rozdział 4 Emerytury i renty

Artykuł 13 Okresy ubezpieczenia krótsze niż 12 miesięcy

- (1) Jeżeli okres ubezpieczenia, przebyty zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest krótszy niż 12 miesięcy i na jego podstawie nie powstaje prawo do emerytury lub renty, właściwa instytucja drugiej Umawiającej się Strony uwzględni ten okres tak, jak okres ubezpieczenia przebyty zgodnie z jej ustawodawstwem.
- (2) Nie naruszając postanowień ustępu 1, okresy ubezpieczenia krótsze niż 12 miesięcy, przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron, są uwzględniane przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, w której powstaje prawo do emerytury lub renty. Jeżeli to prawo powstaje w obu Umawiających się Stronach, to okres ten jest uwzględniany tylko przez właściwą instytucję tej Umawiającej się Strony, gdzie ubezpieczony ostatnio opłacał składki i traktowany jest jak okres ubezpieczenia przebyty zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 14 Określenie stopnia niezdolności do pracy

W celu przyznania renty z tytułu niezdolności do pracy właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron określa stopień niezdolności do pracy zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Artykuł 15 Stosowanie ustawodawstwa bułgarskiego w zakresie emerytur i rent

- (1) Jeżeli są spełnione warunki dotyczące prawa do otrzymania emerytury lub renty zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, bez względu na okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim, właściwa instytucja określa prawo do emerytury lub renty oraz jej wysokość tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim.
- (2) Jeżeli okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim są niewystarczające do nabycia prawa do emerytury lub renty, właściwa instytucja uwzględni okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim, z zastosowaniem artykułu 8 niniejszej Umowy.
- (3) Wysokość emerytury lub renty ustala się zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim od dochodu, od którego zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne za bułgarskie okresy ubezpieczenia.

Artykuł 16

Stosowanie ustawodawstwa polskiego w zakresie emerytur i rent

- (1) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem polskim prawo do emerytury lub renty powstaje bez uwzględnienia okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, to właściwa instytucja ustala prawo do emerytury lub renty i oblicza jej wysokość tylko na podstawie okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem polskim, chyba że wysokość emerytury lub renty obliczonej zgodnie z ustępem 2 będzie korzystniejsza.
- (2) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem polskim prawo do emerytury lub renty powstaje dopiero po uwzględnieniu okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim, to właściwa instytucja:
  0. ustala teoretyczną kwotę emerytury lub renty, jaka przysługiwałaby w przypadku, gdyby wszystkie okresy ubezpieczenia zostały przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim;
  0. na podstawie teoretycznej kwoty emerytury lub renty, o której mowa w punkcie 1, ustala rzeczywistą kwotę świadczenia w oparciu o proporcję okresów ubezpieczenia przebytych zgodnie z ustawodawstwem polskim, do sumy wszystkich przebytych okresów ubezpieczenia.
- (3) Jeżeli ustawodawstwo polskie uzależnia przyznanie emerytury lub renty od warunku podlegania pracownika lub osoby pracującej na własny rachunek temu ustawodawstwu w momencie, w którym miało miejsce zdarzenie powodujące nabycie prawa do emerytury lub renty, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli pracownik lub osoba pracująca na własny rachunek podlegały ubezpieczeniu, w tym momencie, zgodnie z ustawodawstwem bułgarskim.
- (4) Przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty uwzględnia się tylko okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem polskim.

Rozdział 5

Świadczenia z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej

Artykuł 17

Prawo do świadczeń

- (0) Prawo do świadczeń z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej ustala się zgodnie z ustawodawstwem, które miało zastosowanie w chwili zaistnienia wypadku albo w czasie wykonywania pracy, w wyniku której powstała choroba zawodowa.
- (0) Jeżeli osoba, podlegająca ustawodawstwu jednej Umawiającej się Strony, ulegnie wypadkowi przy pracy lub zapadnie na chorobę zawodową w czasie wykonywania pracy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony, otrzymuje świadczenia rzeczowe od instytucji miejsca pobytu tak, jakby była ona ubezpieczona w tej instytucji, zgodnie z obowiązującym tę instytucję ustawodawstwem na koszt instytucji właściwej. Postanowienia artykułu 10 ustęp 3 oraz ustępów 6-8 niniejszej Umowy stosuje się odpowiednio.
- (0) Przy zwrocie kosztów poniesionych zgodnie z ustępem 2 stosuje się artykuł 11 niniejszej Umowy.

Artykuł 18

Choroba zawodowa

- (1) Jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uzależnione od stwierdzenia choroby zawodowej po raz pierwszy na terytorium tej Umawiającej się Strony, warunek ten uważa się za spełniony, jeżeli choroba ta została stwierdzona po raz pierwszy na terytorium drugiej Umawiającej się Strony.
- (2) Jeżeli przyznanie świadczeń z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uzależnione od określonego czasu wykonywania pracy, która chorobę spowodowała, właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony uwzględnia także okres wykonywania tego samego rodzaju pracy zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Jeżeli praca powodująca powstanie choroby zawodowej była wykonywana na terytoriach obu Umawiających się Stron świadczenia z tytułu tej choroby są przyznawane wyłącznie zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, na której terytorium praca ta wykonywana była ostatnio, o ile ubezpieczony spełnia warunki przewidziane w tym ustawodawstwie. Jeżeli zgodnie z tym ustawodawstwem nie posiada on prawa do świadczeń, prawo do świadczeń ustala się zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 19

Pogłębienie się choroby zawodowej

- (1) Jeżeli prawo do świadczeń z tytułu choroby zawodowej powstało zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, właściwa instytucja tej Umawiającej się Strony ponosi odpowiedzialność za wypłatę świadczenia z tytułu pogłębienia się choroby zawodowej, nawet jeżeli nastąpiło to w chwili, gdy osoba podlegała ustawodawstwu drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli nie wykonywała tam pracy narażającej ją na chorobę zawodową.
- (2) W przypadku pogłębienia się choroby zawodowej u osoby otrzymującej świadczenia z tytułu choroby zawodowej zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony, podczas wykonywania pracy, która może spowodować chorobę zawodową na terytorium drugiej Umawiającej się Strony:
  0. właściwa instytucja pierwszej Umawiającej się Strony nadal wypłaca przyznane świadczenie nie uwzględniając pogłębienia się choroby zawodowej;
  0. właściwa instytucja drugiej Umawiającej się Strony, której ustawodawstwu podlegała osoba w czasie wykonywania pracy mogącej spowodować pogłębienie się choroby zawodowej, przyznaje świadczenie w wysokości różnicy między wysokością świadczenia, do którego ma prawo po pogłębieniu się choroby zawodowej, a wysokością świadczenia, które przysługiwałoby przed pogłębieniem się choroby zawodowej, zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Artykuł 20

Stopień niezdolności do pracy

Jeżeli ustawodawstwo jednej Umawiającej się Strony przewiduje, że do ustalenia stopnia niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową uwzględnia się wcześniejsze wypadki przy pracy lub choroby zawodowe, to właściwa instytucja Umawiającej się Strony uwzględnia również wcześniejsze wypadki przy pracy lub choroby zawodowe nawet wówczas, gdy miały one miejsce w czasie stosowania ustawodawstwa drugiej Umawiającej się Strony.

Rozdział 6

Zasiłki rodzinne

Artykuł 21

Prawo do zasiłków rodzinnych

- (1) Właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron ustala prawo do zasiłków rodzinnych i wypłaca je zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.
- (2) Jeżeli prawo do zasiłków rodzinnych przysługuje zgodnie z ustawodawstwami obu Umawiających się Stron, zasiłki są wypłacane przez właściwą instytucję Umawiającej się Strony, na której terytorium ma miejsce zamieszkania osoba, na którą przysługuje zasiłek rodzinny.

Rozdział 7

Zasiłki pogrzebowe

Artykuł 22

Prawo do zasiłku pogrzebowego

Właściwa instytucja każdej z Umawiających się Stron ustala prawo do zasiłku pogrzebowego i wypłaca go zgodnie ze stosowanym przez nią ustawodawstwem.

Rozdział 8

Zasiłki z tytułu bezrobocia

Artykuł 23

Prawo do zasiłku z tytułu bezrobocia

- (1) Okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron są uwzględniane, w niezbędnym zakresie, przy ustalaniu prawa do zasiłku z tytułu bezrobocia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, o ile osoba zainteresowana, bezpośrednio przed utratą pracy posiada okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (2) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony okres wypłacania zasiłku z tytułu bezrobocia zależy od długości okresu ubezpieczenia, ustęp 1 stosuje się odpowiednio.

- (3) Jeżeli zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony wysokość zasiłku z tytułu bezrobocia zależy od wysokości przychodu, od którego opłacono składki na ubezpieczenie od bezrobocia bierze się pod uwagę tylko przychód osiągnięty zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.
- (4) Jeżeli okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony zostały uwzględnione dla ustalenia prawa do zasiłku z tytułu bezrobocia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, okres wypłaty zasiłku zostaje skrócony o okres, za który osoba bezrobotna otrzymywała zasiłek zgodnie z ustawodawstwem pierwszej Umawiającej się Strony.

TYTUŁ IV POSTANOWIENIA RÓŻNE, PRZEJŚCIOWE I KOŃCOWE

Rozdział 1 Postanowienia różne

Artykuł 24 Uprawnienia właściwych władz

- (1) Właściwe władze Umawiających się Stron zawierają porozumienia administracyjne konieczne do stosowania niniejszej Umowy.
- (2) Właściwe władze Umawiających się Stron są obowiązane do:
  0. wyznaczenia instytucji łącznikowych;
  0. wzajemnego powiadamiania się w sprawie stosowania niniejszej Umowy;
  0. wzajemnego informowania o zmianach w ustawodawstwie;
  0. wzajemnego udzielania pomocy i rozwijania możliwie szerokiej współpracy technicznej i administracyjnej dla stosowania niniejszej Umowy.

Artykuł 25 Pomoc administracyjna i prawna

- (1) Właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron udzielają sobie wzajemnej pomocy przy wykonywaniu postanowień niniejszej Umowy w taki sposób jakby stosowały własne przepisy prawne. Pomoc ta jest bezpłatna.
- (2) Właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron mogą, bezpośrednio kontaktować się ze sobą, jak również z każdą zainteresowaną osobą lub jej pełnomocnikiem.

Artykuł 26 Składanie dokumentów

- (1) Wnioski, zażalenia, odwołania oraz inne dokumenty, które zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony, powinny być złożone w określonym terminie właściwej instytucji tej Umawiającej się Strony, są uważane za złożone w tym terminie jeżeli w tym samym terminie zostały one złożone właściwej instytucji drugiej Umawiającej się Strony.

- (2) Wnioski, zażalenia, odwołania oraz inne dokumenty, o których mowa w ustępie 1, właściwa instytucja niezwłocznie przesyła do właściwej instytucji drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Wniosek o przyznanie świadczenia pieniężnego złożony zgodnie z ustawodawstwem jednej Umawiającej się Strony jest uważany za wniosek o przyznanie odpowiedniego świadczenia zgodnie z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony, jeżeli wnioskodawca poinformował lub z przedstawionej przez niego dokumentacji wynika, że był ubezpieczony zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony, chyba że wnioskodawca wystąpi o odroczenie ustalenia prawa do emerytury lub renty zgodnie z ustawodawstwem jednej z Umawiających się Stron.

Artykuł 27

Zwolnienie z opłat i z uwierzytelniania dokumentów

- (1) Zwolnienia z opłat rejestracyjnych, księgowych, skarbowych i konsularnych lub innych podobnych, przewidziane w przepisach prawnych każdej z Umawiających się Stron mają zastosowanie do świadectw i dokumentów wydawanych przez organy administracji i instytucje drugiej Umawiającej się Strony dla stosowania niniejszej Umowy.
- (2) Świadectwa i dokumenty, jakie należy złożyć w celu stosowania niniejszej Umowy, nie wymagają uwierzytelniania.

Artykuł 28

Uznawanie orzeczeń sądu i decyzji

- (1) Orzeczenia sądu i decyzje, wydane przez właściwe instytucje jednej Umawiającej się Strony, są uznawane przez drugą Umawiającą się Stronę.
- (2) Orzeczenia sądu i decyzje, o których mowa w ustępie 1, nie są uznawane, jeżeli takie uznanie byłoby sprzeczne z ustawodawstwem drugiej Umawiającej się Strony.
- (3) Orzeczenia sądu i decyzje, uznane zgodnie z ustępami 1 i 2, są wykonywane przez drugą Umawiającą się Stronę zgodnie z ustawodawstwem tej Umawiającej się Strony.

Artykuł 29

Badania lekarskie

Badania lekarskie, które są wymagane przez ustawodawstwo jednej z Umawiających się Stron, osób mających miejsce zamieszkania lub miejsce pobytu na terytorium drugiej Umawiającej się Strony przeprowadza instytucja miejsca zamieszkania lub pobytu na wniosek i na koszt właściwej instytucji. Koszty badań lekarskich nie są zwracane, jeżeli są wykonywane dla instytucji obu Umawiających się Stron.

Artykuł 30

Ochrona danych osobowych

- (1) Jeżeli zgodnie z niniejszą Umową właściwe władze, instytucje łącznikowe lub właściwe instytucje jednej Umawiającej się Strony przekazują dane osobowe właściwym władzom, instytucjom łącznikowym lub właściwym instytucjom drugiej Umawiającej się Strony, przekazanie to dokonywane jest zgodnie z przepisami prawnymi, które regulują ochronę danych osobowych Umawiającej się Strony dostarczającej dane. Każde późniejsze przekazywanie, przechowywanie lub niszczenie danych dokonywane jest zgodnie z przepisami prawnymi o ochronie danych obowiązującymi na terytorium Umawiającej się Strony przyjmującej.
- (2) Użycie danych osobowych dla innych celów, niż dotyczące zabezpieczenia społecznego, zależy od zgody osoby zainteresowanej lub musi być zgodne z przepisami prawnymi Umawiającej się Strony.

Artykuł 31

Wypłata świadczeń pieniężnych

Właściwe instytucje każdej z Umawiających się Stron wypłacają świadczenia pieniężne na mocy niniejszej Umowy bezpośrednio osobom uprawnionym mającym miejsce zamieszkania na terytorium drugiej Umawiającej się Strony w walucie urzędowej swojego państwa, a w przypadku braku wymienialności tej waluty w innej walucie swobodnie wymienialnej.

Artykuł 32

Język

- (1) Dla stosowania niniejszej Umowy właściwe władze, instytucje łącznikowe i właściwe instytucje Umawiających się Stron kontaktują się między sobą w języku urzędowym każdej z Umawiających się Stron.
- (2) Wniosek lub dokument nie zostanie odrzucony na tej podstawie, że jest sporządzony w języku urzędowym drugiej Umawiającej się Strony.

Artykuł 33

Rozwiązywanie sporów

- (1) Spory powstałe w związku z interpretacją lub stosowaniem postanowień niniejszej Umowy są rozwiązywane w drodze bezpośrednich negocjacji między właściwymi władzami Umawiających się Stron.
- (2) Jeżeli rozwiązanie sporu jest niemożliwe w trybie, o którym mowa w ustępie 1, na wniosek jednej lub obu Umawiających się Stron zostaje on poddany pod rozstrzygnięcie komisji arbitrażowej, której skład i zasady proceduralne są uzgadniane w drodze wspólnej decyzji obu Umawiających się Stron. Decyzje komisji arbitrażowej są wiążące i ostateczne.

Rozdział 2

Postanowienia przejściowe i końcowe

Artykuł 34

Postanowienia przejściowe

- (1) Niniejsza Umowa nie stanowi podstawy uznania roszczeń o wypłatę świadczeń pieniężnych za okres przed dniem jej wejścia w życie.
- (2) Okresy ubezpieczenia przebyte zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy są uwzględniane przy ustalaniu prawa i wysokości świadczeń pieniężnych przyznawanych na mocy tej Umowy.
- (3) Świadczenia pieniężne przyznane przed dniem wejścia w życie niniejszej Umowy mogą być, na wniosek ustalone ponownie, zgodnie z postanowieniami niniejszej Umowy, jeżeli jest to korzystniejsze dla wnioskodawcy. Jeżeli wniosek zostanie złożony w terminie dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy, świadczenia są przyznawane od dnia wejścia w życie niniejszej Umowy.

Artykuł 35

Obowiązywanie Umowy

- (1) Niniejsza Umowa zostaje zawarta na czas nieokreślony. Każda z Umawiających się Stron może, w drodze notyfikacji, wypowiedzieć niniejszą Umowę nie później jednak niż na trzy miesiące przed upływem roku kalendarzowego. Niniejsza Umowa traci moc z dniem 1 stycznia roku następującego bezpośrednio po roku, w którym została wypowiedziana.
- (2) W przypadku wypowiedzenia niniejszej Umowy wszystkie prawa nabyte na mocy jej postanowień zostają zachowane.

Artykuł 36

Podpisanie i ratyfikacja

- (1) Niniejsza Umowa podlega ratyfikacji zgodnie z przepisami prawnymi każdej z Umawiających się Stron.
- (2) Umawiające się Strony informują się wzajemnie w drodze notyfikacji o zakończeniu procedur wymaganych dla wejścia w życie niniejszej Umowy.
- (3) Niniejsza Umowa wchodzi w życie pierwszego dnia trzeciego miesiąca następującego po dacie ostatniej notyfikacji, o której mowa w ustępie 2.
- (4) Z dniem wejścia w życie niniejszej Umowy traci moc Umowa o współpracy w dziedzinie polityki społecznej między Polską Rzeczpospolitą Ludową a Ludową Republiką Bułgarii, podpisana w Warszawie dnia 12 lipca 1961 roku.

Na dowód czego niżej podpisani, należycie do tego upoważnieni przez swoje Rządy, podpisali niniejszą Umowę.

Sporządzono w ..... dnia ..... roku, w dwóch oryginalnych egzemplarzach, każdy w językach polskim i bułgarskim, przy czym oba teksty mają jednakową moc.

**W imieniu
Rzeczypospolitej Polskiej**

**W imieniu
Republiki Bułgarii**

СПОГОДБА
МЕЖДУ
РЕПУБЛИКА ПОЛША
И
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

7. "обезщетения в натура":

здравни обезщетения или медицинска помощ съгласно законодателството на Договарящите страни;

8. "парични обезщетения":

парични обезщетения, предвидени от законодателството на Договарящата страна, включително всякакви добавки и увеличения, свързани с тези обезщетения;

9. "осигурителен период":

периоди на внасяне на осигурителни вноски, периоди на трудова заетост или работа за своя сметка, както и приравнени на тях периоди съгласно законодателството на Договарящата страна;

10. "осигурено лице":

лице, което е или е било осигурено съгласно законодателството;

11. "член на семейството":

лице, определено като такова от законодателството, съгласно което се отпускат обезщетения или в случаите, посочени в член 10 – от законодателството на Договарящата страна, на чиято територията е местоживеенето на даденото лице.

(2) Другите понятия, употребени в тази Спогодба, имат значението, което им придава законодателството на всяка от Договарящите страни.

Член 2

Материален обхват

(1) Тази Спогодба се прилага:

1. в Република България: по отношение на нормативните разпоредби, отнасящи се до:

1.1. спешната медицинската помощ и медицинска помощ в обхвата на задължителното здравно осигуряване;

1.2. паричните обезщетения за временна неработоспособност и майчинство;

1.3. пенсиите за осигурителен стаж и възраст, както и пенсиите за инвалидност поради общо заболяване;

1.4. пенсиите за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;

1.5. наследствените пенсии;

1.6. паричните обезщетения за безработица;

Член 4
Еднакво третиране

Ако тази Спогодба не предвижда друго, при прилагане на законодателството на едната Договаряща страна, гражданите на другата Договаряща страна се третират еднакво с гражданите на първата Договаряща страна.

Член 5
Трансфер на парични обезщетения

(1) Ако тази Спогодба не предвижда друго, паричните обезщетения, придобити съгласно законодателството на едната Договаряща страна, не могат да бъдат намалявани, изменяни, спирани, нито прекратявани, поради това, че правоимащото лице е с местоживееене на територията на другата Договаряща страна.

(2) Алинея 1 не се прилага:

1. в Република България за: паричните обезщетенията за безработица, семейните помощи и пенсиите, несвързани с трудова дейност;
2. в Република Полша за: помощите за безработица, семейните помощи, социалните пенсии и обезщетенията, отпускани по специален ред или по изключение.

ГЛАВА II
ПРИЛОЖИМО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

Член 6
Общо правило

Лицата, по отношение на които се прилага тази Спогодба, се подчиняват на законодателството за социалното осигуряване на Договарящата страна, на територията на която работят, при спазване на разпоредбите на член 7.

дипломатическите отношения, от 18 април 1961г., както и на Виенската конвенция за консулските отношения от 24 април 1963г.

9. Членовете на административния, техническия и помощния персонал на дипломатическите представителства и консулствата на всяка от Договарящите страни, могат в течение на три месеца, считано от влизане в сила на тази Спогодба или в течение на три месеца от датата на започване на работа на територията на Договарящата страна, където работят, да изберат между прилагането на законодателството на едната или на другата Договаряща страна, ако са граждани на Договарящата страна, на която принадлежи дипломатическото представителство или консулство.

10. Лицата, работещи като частни домашни работници при членове на дипломатическите представителства и консулства, имат право на избор, за каквото става дума в точка 9, когато са граждани на Договарящата страна, към която принадлежи дипломатическата мисия или консулската служба.

11. Държавните служители на едната Договаряща страна, освен посочените в точка 9, които са командирани на територията на другата Договаряща страна, се подчиняват на законодателството на тази Договаряща страна, към която принадлежи администрацията, в която са наети.

12. Лицата, командирани от едната Договаряща страна на територията на другата Договаряща страна в рамките на мисия за сътрудничество, се подчиняват на законодателството на командироващата страна, освен когато споразумения за сътрудничество предвиждат друго.

(2) Компетентните органи на Договарящите страни или институции, определени от тях, могат, по взаимно съгласие, да установят други изключения или да променят тези, предвидени в алинея 1.

9

Раздел 2
Обезщетения в натура

Член 10
Право на обезщетения в натура

(1) Ако работникът отговаря на условията за получаване на обезщетения в натура съгласно законодателството на едната Договаряща страна и е бил временно командирован от предприятие на територията на другата Договаряща страна, с цел извършване на работа там, както той, така и придружаващите го членове на семейството, имат право да получат обезщетения в натура, неотложно необходими за спасяване на здравето или живота, предоставени от институция по местопребиваване, съгласно законодателството, прилагано от тази институция, за сметка на компетентната институция.

(2) Алинея 1 се прилага съответно, по отношение на лице, работещо за своя сметка, посочено в член 7, алинея 1, точка 2 от тази Спогодба.

(3) При прилагане на алинея 1, признаването на право на протези, уреди или други обезщетения в натура със значителна стойност, зависи от съгласието на компетентната институция, освен ако предоставянето на такова обезщетение в натура, не може да бъде отложено във времето, без сериозна опасност за живота или здравето на заинтересованото лице.

(4) Списъкът и стойността на обезщетенията, посочени в алинея 3, се определят от компетентните органи в административните споразумения, посочени в член 24, алинея 1 от тази Спогодба.

(5) Ако работникът отговаря на условията за получаване на обезщетения в натура съгласно законодателството на едната Договаряща страна, то членовете на семейството с местоживеене на територията на другата Договаряща страна, които нямат право на обезщетения в натура, съгласно законодателството на тази Договаряща страна, имат право на обезщетения в натура, предоставяни от институция по местоживеенето им, съгласно законодателството, прилагано от тази институция, за сметка на компетентната институция.

(6) Ако лице, получаващо пенсия, съгласно законодателствата на двете Договарящи страни, има право на обезщетения в натура, съгласно законодателството на тази Договаряща страна, на територия на която е местоживеенето му, това лице и

11
страна при прилагане на разпоредбите на този раздел, се възстановяват по начин, определен в административните споразумения, посочени в член 24, алинея 1 от тази Спогодба.

Раздел 3

Парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство

Член 12

Изплащане на парични обезщетения

Паричните обезщетения за временна неработоспособност и майчинство се изплащат непосредствено от компетентната институция на тази Договаряща страна, на чието законодателство се подчинява осигуреното лице към момента на придобиване на правото на тези обезщетения.

Раздел 4

Пенсии

Член 13

Осигурителни периоди, по-кратки от 12 месеца

(1) Ако осигурителният период, придобит съгласно законодателството на едната Договаряща страна, е по-кратък от 12 месеца и въз основа на него не възниква право на пенсия, компетентната институция на другата Договаряща страна зачита този период като осигурителен период, придобит съгласно нейното законодателство.

(2) Без да се нарушават разпоредбите на алинея 1, осигурителните периоди, по-кратки от 12 месеца, придобити съгласно законодателствата на Договарящите страни, се зачитат от компетентната институция на тази Договаряща страна, в която възниква правото на пенсия. Ако това право възниква и в двете Договарящи страни, то този период се зачита само от компетентната институция на Договарящата страна, където осигуреното лице последно е плащало вноски и се счита като осигурителен период, придобит съгласно законодателството на тази Договаряща страна.

(2) Ако съгласно полското законодателство правото на пенсия възниква само след зачитане на осигурителните периоди, придобити, съгласно българското законодателство, то компетентната институция:

- 1. определя теоретичен размер на пенсията, която би се полагала в случай, че всички осигурителни периоди са придобити съгласно полското законодателство;
- 2. въз основа на теоретичния размер на пенсията в точка 1 определя действителния размер на пенсията въз основа на съотношението между осигурителните периоди, придобити съгласно полското законодателство, и сбора на всички придобити осигурителни периоди.

(3) Ако полското законодателство поставя отпускането на пенсия в зависимост от условието работникът или лицето, работещо за своя сметка, да се е подчинявало на това законодателство към момента на събитието, което е повод за придобиване на правото на пенсия, условието се счита за изпълнено, когато работникът или лицето, работещо за своя сметка, са подлежали на осигуряване към този момент съгласно българското законодателство.

(4) При определянето на базата за размера на пенсия, се зачитат само осигурителните периоди, придобити съгласно полското законодателство.

Раздел 5

Обезщетения при трудова злополука и професионална болест

Член 17

Право на обезщетения

(1) Правото на обезщетения при трудова злополука или професионална болест се определя съгласно законодателството, което е било приложимо в момента на възникване на злополуката или по време на извършване на работата, в резултат на която е възникнала професионалната болест.

(2) Ако лицето, подчинено на законодателството на едната Договаряща страна, претърпи трудова злополука или заболее от професионална болест, по време на извършване на работа на територията на другата Договаряща страна, то получава обезщетения в натура от институция по местопребиваване така, както ако то би било осигурено в тази институция, съгласно задължителното за тази институция законодателство, за сметка на компетентната институция. Разпоредбите на член 10, аления 3, както и алинеи 6-8 от тази Спогодба се прилагат съответно.

(2) В случай на задълбочаване на професионалната болест на лице, получаващо обезщетение за професионална болест, съгласно законодателството на първата Договаряща страна, по време на извършване на работа, която може да причини професионална болест на територията на другата Договаряща страна:

1. компетентната институция на първата Договаряща страна продължава да изплаща отпуснатото обезщетение, без да взема предвид задълбочаването на професионалната болест;

2. компетентната институция на другата Договаряща страна, на чието законодателство е било подчинено лицето по време на извършване на работа, която може да причини задълбочаване на професионалната болест, отпуска обезщетение в размер на разликата между размера на обезщетението, на което има право след задълбочаване на професионалната болест и размера на обезщетението, което би се полагало преди задълбочаването на професионалната болест, съгласно прилаганото от нея законодателство.

Член 20
Степен на неработоспособност

Ако законодателството на едната Договаряща страна предвижда, че за определянето на степента на неработоспособност във връзка с трудова злополука или професионална болест се взимат предвид предишни трудови злополуки или професионални болести, то компетентната институция на Договарящата страна, взима предвид също и предишните трудови злополуки или професионални болести дори тогава, когато те са настъпили по време на прилагането на законодателството на другата Договаряща страна.

17
загуби работата си, има осигурителни периоди, придобити съгласно законодателството на тази Договаряща страна.

(2) Ако съгласно законодателството на едната Договаряща страна срокът за изплащане на паричното обезщетение за безработица зависи от продължителността на осигурителния период, се прилага съответно алинея 1.

(3) Ако съгласно законодателството на едната Договаряща страна размерът на паричното обезщетението за безработица зависи от размера на дохода, върху който са изплатени осигурителни вноски за безработица, се взема предвид само дохода, реализиран съгласно законодателството на тази Договаряща страна.

(4) Ако осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на едната Договарящата страна, са били зачетени за установяване право на парично обезщетение за безработица съгласно законодателството на другата Договаряща страна, периодът на изплащане на паричното обезщетение се намалява с периода, за който безработното лице е получавало обезщетение съгласно законодателството на първата Договаряща страна.

Част IV

РАЗНИ, ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Раздел I

Разни разпоредби

Член 24

Права на компетентните органи

(1) Компетентните органи на Договарящите страни сключват административни споразумения, необходими за прилагането на тази Спогодба.

(2) Компетентните органи на двете Договарящи страни са длъжни:

1. да определят органи за връзка;
2. взаимно да се уведомяват относно прилагането на тази Спогодба;
3. взаимно да се информират за промени в законодателството;
4. взаимно да си оказват помощ и да развиват възможно по-широко техническо и административно сътрудничество за прилагане на тази Спогодба.

Член 27

Освобождаване от такси и заверяване на документи

(1) Освобождаване от регистрационни, счетоводни, държавни и консулски такси или други подобни, предвидено в нормативните разпоредби на всяка от Договарящите страни, имат приложение по отношение на удостоверения и документи, издавани от административните органи и институциите на другата Договаряща страна за прилагане на тази Спогодба.

(2) Удостоверения и документи, които трябва да бъдат подадени с цел прилагане на тази Спогодба, не се нуждаят от заверка.

Член 28

Признаване на съдебни актове и решения

(1) Съдебните актове и решенията, издадени от компетентните институции на едната Договаряща страна, се признават от другата Договаряща страна.

(2) Съдебните актове и решенията, посочени в алинея 1, не се признават, ако признаването им би било в противоречие със законодателството на другата Договаряща страна.

(3) Съдебните актове и решенията, признати съгласно алинеи 1 и 2, се изпълняват от другата Договаряща страна, съгласно законодателството на тази Договаряща страна.

Член 29

Медицински изследвания

Медицинските изследвания, които се изискват от законодателството на едната Договаряща страна, на лицата, с местоживеене или местопребиваване на територията на другата Договаряща страна, се извършват от институция по местоживеене или местопребиваване, по молба и за сметка на компетентната институция. Разходите за медицински изследвания не се възстановяват, ако се извършват за институциите и на двете Договарящи страни.

Член 33
Разрешаване на спорове

(1) Спорове, възникнали във връзка с тълкуването или прилагането на разпоредбите на тази Спогодба, се разрешават чрез преки преговори между компетентните органи на Договарящите страни.

(2) Ако не е възможно разрешаване на спора по реда на алинея 1, по молба на едната или на двете Договарящи страни, той подлежи на разглеждане от арбитражна комисия, чиито състав и процедурни правила се съгласуват чрез съвместно решение на двете Договарящи страни. Решенията на арбитражната комисия са задължителни и окончателни.

Раздел 2
Преходни и заключителни разпоредби

Член 34
Преходни разпоредби

(1) Тази Спогодба не дава основание за признаване на искания за изплащане на парични обезщетения за период преди датата на влизането ѝ в сила.

(2) Осигурителните периоди, придобити съгласно законодателството на всяка от Договарящите страни преди датата на влизането в сила на тази Спогодба, се зачитат при определяне на правото и размера на паричните обезщетения, предоставяни по силата на тази Спогодба.

(3) Паричните обезщетения, отпуснати преди датата на влизане в сила на тази Спогодба, могат да бъдат, по молба, определени отново съгласно разпоредбите на тази Спогодба, ако това е по – благоприятно за молителя. Ако молбата бъде подадена в срок от две години от датата на влизане в сила на тази Спогодба, обезщетенията се определят от датата на влизане в сила на тази Спогодба.

В потвърждение на което, долу подписаните, надлежно упълномощени за това от своите Правителства, подписаха тази Спогодба.

Издадена във София, на 09.06.2005 г., в два оригинални екземпляра, всеки от които на английски и на български език, като двата текста имат еднаква сила.

За
Република България

За

Република България

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU
Jarosław Pietras

Min.JP/286/2006/DP/sw

Warszawa, dnia 3. 02. 2006 r.

Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o ratyfikacji Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym podpisanej w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r. oraz uchwały Rady Ministrów w sprawie przedłożenia Umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Bułgarii o zabezpieczeniu społecznym podpisanej w Sofii dnia 9 czerwca 2005 r. do ratyfikacji, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106 poz. 494), przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Ministra Jarosława Pietrasa, działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

W związku z przedłożonymi projektami ustawy oraz uchwały Rady Ministrów (pismo nr RM-10-119-05 i RM-111-225-05), uprzejmie informuję, że nie zgłaszam uwag.

Jednocześnie odnosząc się do projektu umowy międzynarodowej, której ustawa i uchwała dotyczą, pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedłożona regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pan Krzysztof Michałkiewicz
Minister Pracy i Polityki Społecznej